

دانش ادبی

آ- «اعلام» در عربی جمع شکسته‌ی (مکسر) «عَلَم» است و یکی از معناهای عَلَم- که در فارسی نیز کاربرد دارد- «پرچم» است. عَلَم از ریشه‌ی «عِلِم» است و در اصل، معنای شناخته یا شناساننده داشته است. به همین دلیل، پرچم را که در قدیم شناساننده‌ی سپاه بوده است؛ عَلَم می نامیدند.

در اصطلاح لغت‌شناسی به اسمی که ویژه‌ی یک شخصیت، مکان یا کتاب باشد؛ اسم عَلَم یا اسم خاص می‌گویند. مثال: ایران، سعدی، شاهنامه و ...

در مقابل «اسم خاص» یا «عَلَم»، «اسم عام» یا «اسم جنس» وجود دارد. اسم عام به اسمی می‌گویند که بر جمع بسیاری از یک نوع اشاره داشته باشد و بین آن‌ها مشترک باشد. مثال: کشور، شاعر، کتاب و ...

نوشتنی صفحه ۱۶ بیت «عادت او نیست خشم و دشمنی / نام نور و نشانش روشنی» یادآور آیه ۳۵ سوره نور است.

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مَبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

ندیشیدنی صفحه ۱۷ دکتر «قیصر امین پور» شاعر شعر «پیش از اینها» به نوع نگاه کودکانه و شناخت خود از خداوند بزرگ اشاره می‌کند. او می‌گوید که در کودکی خدا را از سر ترس و وحشت عبادت می‌کرد؛ اما به تدریج متوجه شد که خداوند، دوست داشتنی و مهربان است و می‌شود با او دوست شد و از سر عشق و محبت او را عبادت کرد. این نگاه‌های گوناگون درباره‌ی عبادت پروردگار، یادآور این کلام امیرالمؤمنین، علی بن ابی طالب، است که در نهج البلاغه، عبادت کنندگان را به سه دسته تقسیم می‌کند و عبادت برخی را شبیه بازرگانانی طمع‌کار و عبادت دسته‌ای دیگر را شبیه بردگانی ترسو و عبادت گروهی دیگر را شبیه آزادگانی وارسته می‌داند.

واژه شناسی: ارباب جمع «رب» و به معنی خدایان و دارندگان است؛ اما در فارسی امروز معنای مفرد یافته است و به معنی «آقا» و «کارفرما» به کار می رود.

اندیشیدنی صفحه ۱۷ این حکایت اشاره به آیه «كَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَّقِيبًا» دارد؛ یعنی خدا، شاهد تمام اعمال ما است.